

ПОШУК ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ НА ФАКУЛЬТЕТІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

К.п.н., доцент Т.О. Лоза, ст.викладач В.В. Затилкін

Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка

Проблема якісної підготовки спеціалістів в галузі фізичної культури та спорту залишається одним із важливих завдань фізкультурних інститутів і факультетів фізичної культури університетів [2, 4]. Сьогодні вимоги до спеціаліста з фізичного виховання зростають, а значить прямопорційно зростає обсяг знань і умінь, які необхідні працівнику цієї сфери.

Педагогічна діяльність, яка спрямована на досягнення позитивного результату процесу виховання та навчання (тобто формування особистості), передбачає успішну взаємодію викладачів і студентів [1, 3, 6]. Взаємодія викладачів і студентів є нічим іншим як спілкуванням, яке спрямоване на досягнення мети процесу навчання та виховання.

Результат педагогічної діяльності забезпечується самим студентом, точніше його особистісними та професійними якостями.

На якому рівні буде підготовлений спеціаліст залежить і від того, хто навчається (студента) і від особистісних якостей професійної підготовки викладачів.

Метою роботи є вивчення рівня підготовки викладачів факультету фізичної культури як основного фактору, який впливає на якісну підготовку студента — майбутнього спеціаліста з фізичної культури та спорту.

Для досягнення даної мети були поставлені такі завдання:

1. Провести аналіз науково-методичної літератури.
2. Вивчити особистісні та професійні якості викладачів.
3. Визначити фактори, які впливають на формування особистості майбутнього спеціаліста з фізичної культури та спорту.

Під час досліджень використовувались такі методи як:

- аналіз і узагальнення науково-методичної літератури;
- педагогічні спостереження;
- анкетування;
- методи математичної статистики.

Дослідження були організовані на базі Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка в 1999—2000 та 2001—2002 н.рр. Всього у

дослідженнях брало участь 84 студенти V курсу та 28 викладачів факультету фізичної культури.

У даній роботі нами вивчався вплив рівня особистісних і професійних якостей викладачів факультету фізичної культури на формування особистості майбутнього спеціаліста з фізичного виховання.

Педагогічні спостереження проводились для накопичення та аналізу тактичних даних за темою дослідження.

Для визначення рівня розвитку особистісних і професійних якостей викладачів була проведена анкета серед випускників «Викладач очима студента». В анкеті передбачалось десять якостей, за якими оцінювались викладачі.

Крім того була проведена анкета самооцінки студентів (за тими ж якостями).

Анкета містила такі питання:

1. Володіння навчальним матеріалом.
2. Уміння викликати і підтримувати інтерес до матеріалу.
3. Уміння керувати аудиторією.
4. Уміння розгорнути дискусію.
5. Уміння логічно та послідовно подавати матеріал.
6. Уміння пов'язувати матеріал з професійною діяльністю.
7. Вимогливість.
8. Зацікавленість в успіхах студентів.
9. Об'єктивність оцінювання знань.
10. Уміння звернути увагу на себе як на викладача.

Результати анкетування оцінювались за десятибальною шкалою.

Були прийняті такі критерії оцінювання:

- 10—9 балів — якість виявляється практично завжди,
- 8—7 балів — якість виявляється часто,
- 6—5 балів — якість виявляється на рівні 50 %,
- 4—3 бали — якість виявляється епізодично,
- 2—1 бали — якість практично відсутня,
- 0 балів — не можуть робити оцінку.

Аналіз проведеного дослідження показав (табл. 1), що в 1999—2000 н.р. така якість як оволодіння навчальним матеріалом у викладачів (згідно оцінки студентів) в середньому складала 7,4 бали, що за шкалою оцінок (з 10-бальною оцінки)

відповідає рівню — якість виявляється часто. В 2001—2002 н.р. ця якість вже була оцінена на 8,8 балів. Відомо, що ця якість є основною в професійній діяльності. Володіння навчальним матеріалом забезпечує сам фундамент, на якому повинні базуватися та будуватися педагогічна майстерність, а також компетентність спеціаліста.

Причому, оцінюючи цю якість у 3,57 % викладачів, студенти не змогли дати оцінку; 3,57 % — якість практично відсутня; 17,85 % — якість виявляється на рівні 50 %; 49,99 % — якість виявляється часто; 24,99 % — якість виявляється практично завжди; володіють навчальним матеріалом 92,86 % викладацького складу (в 2000—2001 н.р.) і 96,87 % (в 2001—2002 н.р.).

Розглядаючи другу якість — уміння викликати і підтримувати інтерес до матеріалу, можна відмітити, що рубіж 50 % готовності показали 85,72 % викладачів, причому у 14,28 % викладачів ця якість виявляється практично завжди.

За якістю — уміння керувати аудиторією у 32,14 % викладачів дана якість виявляється на рівні 50 %, у 42,85 % — якість виявляється часто і 10,71 % — якість виявляється практично завжди (3,57 % — студенти не змогли дати оцінку, 3,57 % — якість практично відсутня та 7,14 % — якість виявляється епізодично).

Уміння розгорнути дискусію дозволяє процес викладання матеріалу обернути в роботу разом зі студентом, яка закріплює інформацію і оптимізує процес засвоєння. За цією якістю 85,72 % викладачів знаходяться на рівні від 50 % готовності, 14,28 % — нижче 50 %. Із них 32,14 % — якість виявляється на рівні 50 %, 42,85 % — якість виявляється часто і 3,57 % — якість виявляється практично завжди.

Значно спрощує процес сприйняття, запам'ятовування та відтворення матеріалу — уміння його послідовно та логічно викладати, у 35,71 % викладачів ця якість виявляється на рівні 50 %, у 49,99 % — якість виявляється часто та у 7,14 % — якість виявляється практично завжди.

Об'єктивність оцінки знань є своєрідним відображенням результатів праці студентів, яка стимулює або пригнічує педагогічний вплив в процесі викладання навчального матеріалу. Аналіз якості «об'єктивність» має наступні показники у відсотковому співвідношенні: у 92,85 % викладачів — рівень якості від 50 % і вище, (28,57 % — якість виявляється на рівні 50 %, 53,57 % — якість виявляється часто, 10,71 % — якість виявляється практично завжди).

Уміння звернути увагу на себе як до викладача багато в чому визначається особистісними якостями індивідууму та рівнем його спеціальної підготовки.

За підсумками анкети ця якість була оцінена студентами так: у 92,86 % викладачів ця якість виявляється на рівні 50 % і вище (35,71 % — якість

виявляється на рівні 50 %, 42,85 % — якість виявляється часто, 14,28 % — якість виявляється практично завжди).

Результати аналізу всіх перерахованих якостей у викладачів наведені в табл. 1.

№ п/п	Якості	Викладачі		Студенти
		1999—2000	2001—2002	2001—2002
1.	Володіння навчальним матеріалом	7,4	8,8	7,1
2.	Уміння викликати і підтримувати інтерес до матеріалу	6,0	8,2	7,8
3.	Уміння керувати аудиторією	7,0	8,2	8,4
4.	Уміння розгорнути дискусію	6,1	7,8	8,2
5.	Уміння логічно та послідовно подавати матеріал	7,3	7,8	7,5
6.	Уміння пов'язати матеріал з професійною діяльністю	7,0	8,5	8,3
7.	Вимогливість	7,1	8,7	8,5
8.	Зацікавленість в успіхах студентів (учнів)	6,3	8,2	8,5
9.	Об'єктивність оцінювання знань	7,0	8,6	8,8
10.	Уміння звернути на себе увагу як на викладача (вчителя)	7,0	8,6	9,2
	Середня сума балів	6,4	8,4	8,2

Анкета самооцінки студентів з питань аналогічним анкеті «Викладач очима студентів» показала, що критерії оцінки викладачів студентами практично співпадають з критерієм самооцінки студентів, що свідчить про рівень розвитку особистісних і професійних якостей майбутніх спеціалістів.

Висновки:

1. Проблема якісної підготовки спеціалістів з фізичної культури та спорту є одним з важливих завдань факультету фізичної культури.

2. Рівень підготовки викладачів факультету фізичної культури є одним з основних факторів, які впливають на якісну підготовку спеціалістів з фізичної культури та спорту (у 90,72 % в 2000—2001 році та 96,87 % в 2001—2002 навч. році ви-

кладацького складу рівень якісної підготовки знаходиться на межі від 50 % і вище).

3. Володіють навчальним матеріалом більшість викладачів факультету (50 % межу подолали 92,86 % — 2001 р., 96,87 % — 2002 р. викладачів, що є гарним показником професіоналізму викладацького складу).

4. Середній рівень викладання на факультеті фізичної культури викладачів складав в 2000—2001 н.р. 6,4 бали, а в 2001—2002 н.р. — 8,4 бали (за 10-бальною системою) при оцінці 10 якостей, що свідчить про високий рівень і покращення викладання на факультеті.

5. Дану систему оцінювання можна застосувати для вивчення особистісних і професійних якостей викладачів, які в процесі навчальної діяльності разом з іншими факторами об'єктивного та суб'єктивного характеру можуть впливати на формування особистості студента як майбутнього спеціаліста з фізичної культури та спорту.

Література

1. Берак О., Шибаява Л. Установка и развитие личности студента // Вестник высшей школы. — 1990. — № 10. — С. 46—49.
2. Васильев В.С. Некоторые резервы и пути повышения профессионально-педагогической подготовки студентов факультета физической культуры // Теория и практика физической культуры. — 1987. — № 9. — С. 21—22.
3. Гуревич В. Интерес личности — прежде всего. Об общих проблемах высшего образования // Вестник высшей школы. — 1990. — № 1. — С. 20—22.
4. Коужешау М.Х. Факторы, определяющие физкультурно-спортивную активность студентов // Теория и практика физической культуры. — 1996. — № 3. — С. 55—59.
5. Сахно А.В. Подготовка специалистов новой формации в области физической культуры и спорта: проблемы и реальность // Теория и практика физической культуры. — 1990. — № 12. — С. 17—19.
6. Юрченко В. Влияние взаимоотношений между студентами и преподавателями // Наука, образование и управление. — 1997. — № 1. — С. 123.

СТАН І ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН В СИСТЕМІ БАЗОВОЇ ОСВІТИ НА ФАКУЛЬТЕТАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ ВУЗІВ

К.п.н., доцент **О.М. Худолій**, ст.викладач **А.В. Забора**

Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

У вітчизняній педагогічній думці щодо концепції змісту освіти переважає теорія функціонального матеріалізму, основи якої закладені К.Д. Ушинським і розвинені В.О. Сухомлинським, яка передбачає єдність оволодіння знаннями і вміннями користуватися ними у своїй діяльності.

У сучасних умовах постала головна мета — створення змісту національної школи, який відбивав би її національний характер, демократичні цінності, сприяв би інтеграції в навчання, гуманізації освіти.

У державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття) визначено стратегічні завдання реформування змісту освіти в Україні:

— вироблення державних стандартів і відповідне формування системи й обсягу знань, умінь, навичок, творчої діяльності;

— відбір і структурування навчально-виховного матеріалу на засадах диференціації та інтеграції, забезпечення альтернативних можливостей для одержання освіти відповідно до індивідуальних потреб і здібностей;

— вивчення рідної мови в усіх навчально-виховних закладах, утвердження її як основної мови функціонування загальноосвітньої, професійної та вищої школи;

— орієнтація на інтегральні курси;

— оптимальне поєднання гуманітарної і природничо-математичної складових освіти, теоретичних і практичних компонентів, класичної спадщини та сучасних досягнень наукової думки, органічний зв'язок з національною історією, культурою, традиціями.

Глибоке науково-теоретичне обґрунтування проблема змісту шкільної освіти знайшла в концепції І.Я. Лернера, яка має чотири основних елементи:

1. Інформація, яка підлягає засвоєнню, тобто перетворенню в знання. **Знання** — це цілісна система відомостей, пізнання, які накопичені людством. У школі повинні бути засвоєні основні поняття, терміни, факти повсякденної дійсності й науки, закони науки; теорії, які містять систему наукових знань; знання про шляхи, методи пізнання, типи і способи розумових дій; оцінні знання, тобто такі, які характеризують суспільне, особистісне значення для людини матеріалу, що вивчається.

2. **Способи діяльності**, досвід їх здійснення. Тут виділяється досвід здійснення відомих способів діяльності, який втілюється в уміннях і навичках учнів, які засвоїли цей досвід. **Уміння** — свідоме